

זמני השבת

עיר	הדלקת נרות 18.09	צאת שבת 19.09
ירושלים	18:01	19:16
תל אביב	18:23	19:18
חיפה	18:12	19:18

לפי השעה המקומית בישראל

אמרי נועם

שבת שובה

פרשת האזינו

19 בספטמבר

תשפ"ז

ח' בתשרי

לקראת שבת שובה
הרב ראובן קוקלין

לשוב אל אבינו

"לפני מי אתם מטהרין, ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים"

מדברי רבי עקיבא, משנה יומא ח, ט

אך איננו שולטים בעבר. אי אפשר לעשות כאילו לא פגענו ולא קלקלנו. עלינו לתקן ככל יכולתנו את תוצאות המעשים, ובד בבד לפנות אל ה' ולבקש את סליחתו. מתנת המחילה והטהרה הרוחנית באה ממנו.

"לפני מי אתם מטהרין" מתייחס לפנייתנו אל ה' בתפילה ובתשובה. "מי מטהר אתכם" מזכיר שאין די בכוחותינו בלבד. אנו שבים אל אבינו שבשמים, והוא מטהר אותנו. גם שני הפסוקים מבטאים זאת: הכניסה למקווה מסמלת את הצעד שלנו, וההזאה מרמזת על הטהרה הבאה מלמעלה.

המחשבה הזאת אינה פוטרת מאחריות; היא משחררת מן הייאוש. אין צורך להמתין עד שנהיה מושלמים כדי לפנות אל הקב"ה. צריך לעשות בכנות את הצעד שלנו, ולזכור שמולנו עומד אבינו שבשמים, הרוצה בתשובתנו ומסייע לנו לשוב.

שבת שובה היא הזדמנות לעצור לפני יום הכיפורים ולשאול: מה אני רוצה לתקן? אלא שלצד הרצון לשוב מתגנבת לפעמים גם דאגה: האם אפשר לתקן כל כך הרבה טעויות ולפתוח דף חדש?

התשובה נמצאת בדברי רבי עקיבא שבסיום מסכת יומא: "אשריכם ישראל! לפני מי אתם מטהרין, ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים, שנאמר: 'וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם', ואומר: 'מקוה ישראל ה'.' מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל".

מדוע הוא שואל גם "לפני מי" וגם "מי מטהר"? ומדוע הוא מביא שני פסוקים, ואינו מסתפק בראשון?

התורה מתארת דרכים שונות של טהרה. בדרך האחת, האדם נכנס בעצמו אל מי המקווה וטובל בהם. הדרך השנייה נדרשת בטהרה מטומאת מת: כאן נדרשת גם הזאה ממי חטאת, שבהם אפר הפרה האדומה. הדימוי מסייע להבין את טהרת האדם מן החטא: יש מעשה המוטל עלינו, ויש טהרה שאנו זוכים לקבל.

הצעד הראשון הוא עבודת האדם: להכיר בטעות, להתחרט עליה, לעזוב את החטא ולבקש מחילה. איש אינו יכול לרצות להשתנות במקומו. התשובה מתחילה בהחלטה כנה לבחור בדרך אחרת ולצעוד בה.

מה באמת מעכב אותנו?

"כמה פעמים בחודש באים אורחים שעדיין לא ראו את הכלים?" שאל את עצמו. "כמה דקות נמשכת התפעלותם? וכי בשביל הדקות האלה אוותר על הדרך שאני מאמין בה?" לפי המסופר, הוא נטל פטיש ושביר את הכלים. מיד הרגיש שהמחסום שהחזיק אותו במקומו נפל.

אין כאן קריאה לשבור חפצים. הנקודה היא לזהות בכנות במה אנו נאחזים ומה המחיר שאנו משלמים. המשנה באבות מלמדת לחשב "הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה". לפעמים הרווח הקטן שבהרגל מסתיר מאתנו הפסד גדול בהרבה, כבר בחיים האלה.

יהודי שהיה פסיכולוג במקצועו החל להשתתף בשיעורי תורה. במשך יותר מחצי שנה הקשיב בצמא והשתכנע יותר ויותר באמיתותה, אך בחיי המעשה דבר לא השתנה. לפתע חדל לבוא. כעבור שבוע שב לשיעור, הפעם כשכיפה לראשו וטלית קטן תחת חולצתו.

"מה קרה?" שאלו אותו. הוא סיפר שלקח חופשה כדי לברר עם עצמו מה מונע ממנו להתקדם. לאחר מחשבה עמוקה גילה את התשובה: מערכת כלי אוכל יקרה שהביא מיפן. הכלים לא היו כשרים, וכל אורח חדש התפעל מיפניים. בסתר לבו התקשה לוותר על ההתפעלות הזאת.

על פי מאמרי הרב ראובן קוקלין באתר אמרי נועם. משנה יומא ח, ט; אבות ב, א. תרגום ועיבוד לעלון.

לא תאמינו את מי אשתי מצאה בכביסה

סיפור על הדרך הביתה
הרב ראובן קוקלין

רחוק ככל שאדם התרחק, הדרך בחזרה אל הקב"ה עודנה פתוחה.

השכנים תיארו את התוכי שלהם, הסימנים התאימו, והנוסע חזר הביתה. אינני יודע עד כמה שמח על סיום ההרפתקה, אבל בעליו היו מאושרים.

בערב סיפרה לי אשתי את כל מה שקרה. תחילה הצטערתי, כמובן, שהחמצתי הצגה כזאת. אחר כך חשבת: כמה מיוחד שסיפור כזה מתרחש דווקא בימי התשובה, כשאנו מרבים לחשוב על האפשרות לחזור.

הדרך הביתה עודנה פתוחה

לפעמים אדם מביט בעצמו ונאחז: "כבר התרחקתי יותר מדי. זמן רב כל כך חייתי אחרת, והזנחתי דברים רבים כל כך. האם עוד אפשר לחזור?"

התוכי שלנו נעדר חודש שלם. בעליו כבר איבדו תקווה לראותו שוב, ובכל זאת הוא חזר, גם אם הדרך הביתה עברה במרפסת של אחרים, בערמת מצעים ובמרדף משפחתי. בשבילי הייתה זו תזכורת חיה: פרידה ארוכה אינה אומרת שהשיבה נעשתה בלתי אפשרית.

אנחנו עלולים להסתבך, להתרחק ולהתרגל לחיות רחוק. לפעמים אנו אפילו משכנעים את עצמנו שכבר אין מי שמחכה לנו. אבל עשרת ימי תשובה מזכירים בכל שנה מחדש: אבינו שבשמים רוצה בשיבתנו. גם אם התרחקנו, לא אבדה האפשרות לפנות אליו ולבחור בדרך חדשה.

אין צורך לפתור ביום אחד את כל מה שהצטבר במשך שנים. צריך להפסיק לומר "כבר מאוחר מדי" ולעשות צעד אמיתי בכיוון הנכון. ארוכה ככל שהייתה הדרך החוצה, את הצעד הראשון בדרך הביתה אפשר לעשות כבר היום.

בעשרת ימי תשובה אנו נזכרים שלכל אחד מאתנו יש אפשרות לשוב אל הקב"ה. המחשבה הזאת החזירה אותי לסיפור משונה שהתרחש בביתנו לפני מספר שנים. באותו יום הגיעה אלינו תזכורת על הדרך הביתה בצורה בלתי צפויה: עם כנפיים, מקור ואופי עצמאי למדי.

אשתי סידרה מצעים נקיים שהביאה מן המרפסת, ופתאום מצאה בין הבגדים... תוכי חי! כן, תוכי ממש. בדרך כלל מחפשים בכביסה גרב שנעלמה או פריט לבוש קטן אחר; הפעם נמצאה שם אבדה מעניינת הרבה יותר.

התוכי הגדול והיפה ישב בתוך הכביסה כאילו מישהו הניח אותו שם במיוחד. הוא לא טרח להסביר כיצד הגיע. במקום זאת יצא מבין הבגדים, פרש כנפיים והתחיל לבדוק את הדירה.

המשפחה יצאה מיד בעקבותיו, ומבצע "תוכי" החל. הוא עף, וכולם רצו. הוא התיישב, וכולם קפאו. בכל פעם שנדמה היה למישהו שהנה, עוד רגע אפשר לתפוס אותו, התוכי הזכיר לו בצורה משכנעת שהמקור לא נועד רק לפיצוץ גרעיני.

אני לא הייתי בבית, ולכן בסיפור הזה אני יכול להתגאות בדבר אחד בלבד: לא הפרעתי לאיש.

בסופו של דבר נתפס האורח. הילדים שאלו מן השכנים כלוב ריק, והתוכי קיבל מגורים זמניים, עד לבירור זהותו וכתובתו הקבועה.

לשמחתנו, הבעלים נמצאו במהרה. התברר שהתוכי שייך לשכנים שלנו, ושהוא ברח מהם לפני חודש שלם. חודש! הם כבר התייאשו מלמצוא אותו. ובינתיים הוא שוטט לו אי שם, עד שבחר להופיע דווקא בין המצעים הנקיים שלנו.

לא להסתפק בבקשה קטנה

הרב גלינסקי היה מעורר: על בריאות ופרנסה אנו מבקשים בכל לב, אבל האם אנו מבקשים באותה התלהבות גם על הגאולה השלמה? וכך המחיש את הדברים במשל.

הצאר הרוסי סקר את חייליו. לפתע הניף אחד מהם את חרבו לעברו. חברו הבחין בסכנה, הסיט את החרב והציל את חי המלך. לאחר הסקירה קרא הצאר למצילו ואמר: "היום הצלת את חיי. בקש מה שתרצה!"

החייל הזדקק וביקש: "המפקד שלי מתנכל לי. הוא מונע ממני חופשות ומעניש אותי ללא סיבה. אנא צַהֵּה עליו להפסיק!" המלך נענה לבקשתו ושילח אותו לדרכו.

לאחר שיצא החייל, פנה הצאר למפקדו ואמר: "אל תתנכל לו עוד, אבל גם אל תקדם אותו בדרגה לעולם." "מדוע, הוד מלכותך? הרי הוא הציל את חיילך!"

"אינני רוצה קצינים טיפשים", השיב הצאר. "הוא יכול היה לבקש שאמנה אותו לקצין, ואז היו צרותיו נפתרות מאליהן. ובמקום זאת ביקש רק שלא יציקו לו!"

בקשותינו על הבריאות, הפרנסה והשלווה חשובות. אך אל לנו לשכוח את התמונה השלמה: קרבת ה', ביאת המשיח וגאולת ישראל. במקום לבקש רק הקלה בתוך הקושי, נבקש גם עולם מתוקן, שבו תתבטל סיבת הקושי. ימי התשובה מזמינים אותנו לבחון לא רק ממה אנו רוצים להשתחרר, אלא גם לאן אנו שואפים להגיע.